

עבודת השמים

פירוש "כי תבא"

הרשע להרג להשמיד ולאבד את כל היהודים. אצל מואב עמון ואדום, אמנם הם היו כפויי טובה, אבל לא יצאו להלחם נגד ישראל, רק לא רצו לעשות טובה, ולכן ענשם הוא רק שלא מקבלים מהם גרים, ומכיון שישינו קשר אחוה נאמר: "לא תתעב אדומי וגו'". מה שאין בן עמלק, כפיות הטובה הגיעה לדרגה כזו שיצא להלחם, לכן לא רק שלא מקבלים גרים, אלא "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים". והנה, אמרו חז"ל בגמרא (בבא בתרא כג ע"ב) שאל רבי חלבו את רבי שמואל בר נחמני, כתיב: "ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו'..." (בראשית, וצא ל, כה) ואזי יעקב אבינו רוצה לעזב את בית לבן, מה שונה הולדת יוסף? אמר לו ראה יעקב אבינו שאין זרעו של עשוי נמסר אלא ביד זרעו של יוסף, שנאמר: "ויהיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשוי לקש וגו'..." (עובדיה א, יח). ועוד מצינו במכילתא דרבי שמעון בן יוחאי על הכתוב: "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק" (שמות, בשלח י, ט) וכי משה עומד ואומר ליהושע לעשות מלחמה עם עמלק? אלא מסרת היא שהיא בני עשוי נפלל אלא ביד בניה של רחל (יהושע בן נון היה משבט אפרים), ע"כ.

מה הפיחד שזרעו של עשוי-עמלק, יפל דוקא בידי זרעו של יוסף? אלא יבוא זרעו של יוסף, שבו היתה מדת הכרת הטוב, אשר למרות שאחיו פגעו בו ומכרוהו לעבד, הוא לא השיב להם רעה, אלא השיב עמהם, וילחם בעמלק המסמל את מדת כפיות הטובה. אנו תפלה לה' שנוצח בקרוב לקיים הכתוב: "ועל מושעים בחר ציון לשפט את הר עשו והיתה לה' המלוכה" (עובדיה א, כא).

ישנן בתורה שלוש פרשות אשר מכילות שטף גדול וחריג של מצוות. כל אחת מפרשיות אלו נמצאת בחמש אחר, והיא עומדת במרכז. שלוש הפרשיות הללו הן: 'משפטים' במרכז חמש שמות, 'קדושים' במרכז חמש ויקרא וכי תצא במרכז חמש דברים. בנגוד לשאר פרשיות התורה שמכילות במקרים הנבזיים ביותר סדר גדל של עשרים מצוות, שלוש הפרשיות הללו כוללות עשרות רבות של מצוות.

מדוע פרשיות השיא של המצוות מופיעות דוקא בחמשים שמות ויקרא ודברים? ובכן שלשת החמשים הללו הם למעשה שלשת המוקדים בתורה בהם התרחש מעמד של 'מתן תורה'. ר' עקיבא מלמדנו בגמרא (סוטה לז, ב) כי כל תרי"ג המצוות נתנו למשה בהר סיני, באהל מועד ובערבות מואב: י"ח עקיבא אומר: כללות ופרטות נאמרו בסיני, ונשנו באהל מועד, ונשתלשו בערבות מואב. כלומר כל מצוות התורה נאמרו למשה בשלושה מעמדים שונים: במעמד הר סיני, במשכן לאחר הקמתו, ובסוף חיי משה בערבות מואב. אכן נוכל לראות כי בשלושת המקומות הללו מדבר בתורה על

"ויהיה בהניח אלקד לך מכל אויבך... תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח" (תצא כה"ט) לפי מדרשים אלו, נגזרה גזירה על זרעו של אברהם אבינו להיות עבדים במצרים ארבע מאות שנה. ומכיון שעשו ידע זאת, הוא הסתלק מפני יעקב אחיו, כדי להתחמק מן הגזירה ואותה גזירה "נפלה" על זרעו של יעקב. ובמקום להודות לעם ישראל שעבר את השפלת הגלות והעבדות במקומו, הוא בא להלחם ראשון עם עם ישראל בצאתו ממצרים, וזוהי כפיות טובה שאין כמותה; הרי הגזירה היתה צריכה להיות בשונה גם על זרעו של עשו, ועם ישראל נהיה תחיליף לזרעו של עשו, ובמקום להודות - יוצאים למלחמה! לכן עשוי השריש את השנאה לאליפו בנו ואליפו השריש את השנאה לעמלק בנו ועמלק חכה שבני ישראל ישלמו את החוב שמטל עליהם מנבואתו של אברהם שארבע מאות שנה יהיו עבדים בארץ לא להם ועבדים ונעום אותם וכו'.. אמרה אשת עשוי תמנע לעמלק הנכד שאם הוא יהרג את יעקב החוב יהיה מוטל עליו לכן הוא חכה בקצר רוח שבני ישראל יצאו ממצרים כדי לפרק את שנאת החנם שמבעבעת בגופו לעם ישראל כאשר הוא הלך 400 פרסה במדבר כדי להלחם בעם ישראל בלי שום סבה. לכל מלחמה יש סבה כגון קנאה אבימלך בקש לגרש את יצחק כי הוא הצליח להתעשר, בלק בקש מבלעם לקלל את עם ישראל מחשש להשתלטות ופחד שאמר שהוא פוחד שילחכו אותו כלחך השור את עשב השדה וכו'.

מצרים שעבדו את ישראל מחשש להשתלטות השלטון בידי עברים שנאמר הנה קם עם רב ועצום הבה ונתחכמה לו כו'. לפחות למכויות אלו יש סבה אך המלחמה של עמלק אין לה סבה אלא זו מלחמה בה' בכל דור ודור כל תפקידו של עמלק זה לקרר את היהודים מלקים מצוות ואם כבר הוא מקים את המצוות אז הוא יגרם לו לקימן בקדירות וזיום גזרות רעות על עם ישראל כמו שקרה בפורים שגזר המן

הפטירה: "רני עקרה"

מסירה עקבית ומתמשכת של מצוות ה' למשה. במתן תורה נאמר (שמות כד, יב): "ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לוחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם". בצוויים על בני המשכן נאמר (שמות כה, כב): "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרבים אשר על ארן העדת את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל". ובקורות מואב נאמר (דברים א, ג): "דבר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' אתו אלהם... בעבר הידון בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר... ובכו, בכל אחד מן החמשים הללו התרחש מתן תורה בפני עצמו. משום כך במרכזם מופיעה אחת משלוש הפרשיות המרכזיות המכילות שטף של מצוות.

"זכר את שטעה לך עמלק אשר קרד בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עץ ויגע ולא ירא אלקים (תצא כה יח) אשר קרד: שצננד והפשרד מרתיחתך, שהיו כל האמות יראים להלחם בכס ובא זה והתחיל ויראה מקום לאחרים. משל למה הדבר דומה לאמבטיה רותחת שאין כל בריה

יכלה לרד לתוכה. בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אף על פי שנכוה, קרד אותה בפני אחרים. ויזנב בך: מכת זנב, שהיה חותך מלותיהם של ישראל וזורקן כלפי מעלה. כל הנחשלים אחריך: חסרי כח מחמת חטאם שהיה הענן פולטם, ואתה עץ ויגע: עץ בצמא שנאמר ויצמא שם העם למים, וכתוב אחריך ויבא עמלק. ויגע: בדרך ולא ירא אלקים: מוסב על עמלק שלא ירא מאלקים מלהרע לך.

ולכאורה יש לכם לשאל, למה לא נצטו יהושע למחות את עמלק, והלא דין מלך היה לו. והתשובה לדבר זה, שבין שלא נמשח בשמן המשיחה לא דין מלך היה לו אלא כשופט ומנהיג. ולמה לא נמשה, כי לא נצטו ישראל להעמיד להם מלך אלא בכניסתם לארץ לאחר ירשה וישיבה, ויהושע שפלד קדם לא היה לו דין מלך. ולאחר שבע שנים שכבשו ושבע שחלקו, כבר לא היתה שיבת משיחה, שאין משיחת המלך באה אלא להודיע לכל שהוא מלך, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות ביהמ"ק, ויהושע לא היה צריך לזה. (מעם לועז)

סיפור בהמשכים "בדיקות ותוצאות" חלק א.

זה קרה בקיץ תשמ"ח, רבי משה-יעקב ויס, רבה של שכונת נוה-אחינעז בבני-ברק, חש כי בריאותו מתערערת. בבדיקות שערך לא נמצא דבר, אך מצבו הבריאותי הדרדר והלך. חתנו, הרב משה-יוסף פרידמן, שגר מכתב אל הרבי מליובאוויטש, והמענה לא אחר לבוא: "כדאי לבדק התפלין והמזוזות. אנכי על הציון [=קברו של הר"צ]. את התפלין של רש"י ירש הרב ויס מאביו הגדול, רבי אברהם-צבי ויס. הקלף שעליו נכתבו הפרשיות היה נדיר באיכותו, וכתב אותן סופר סת"ם ידוע בצדקותו, רבי חיים סופר. גם התפלין של רבנו-תם שלו היו מהדרות, והוא נשא אותן עמו מימי השואה. מיד עם קבלת המענה מהרבי, מסר בנו, רבי יצחק-ישעיה, את התפלין ואת כל מזוזות הבית לבדיקה. התברר כי המזוזות ברבן נפסלו במרוצת הזמן. התפלין של רבנו-תם היו זקוקות אף הן להחלפה, מפני ישן. לעמדת זה, התפעלו הבודקים מיפין ומפשוותן המיוחדת של פרשיות התפלין של רש"י. רק את בתי התפלין המליצו להחליף לבתים חדשים, מכיון שהבתים הישנים יצרו בשיטות שבהן היה קשה לדיק ברובע של הבית מכל צדדיו. המשפחה לא אחרה להחליף מיד את כל הדרוש. בינתיים נמשכו הבדיקות הרפואיות, וכעבר זמן אחר הרופאים את מקור הבעיה. הם קבעו כי הרב ויס לקה בגדול ממאיר, שפגע בבלוטת המגן ובטחול. הרופאים המליצו על סדרת טפולים כימותרפיים. כאשר נערכו הבדיקות לקראת הטפולים התברר כי הטחול גדל עד פי שמונה מגדלו הטבעי. הפרופ' אהרן פוליאק, מנהל היחידה במחלקה להמטולוגיה ב'הדסה' ירושלים, פסק חד-משמעית כי לא יתכן להתחיל בטפולים בשעה שהטחול מגדל כל-כך. בשלב זה שגר הרב ויס מכתב לרבי, והפעם כתב אותו בעצמו. הוא דוח על בדיקת התפלין והמזוזות, וספר כי תקנו והחליפו את כל אשר נדרש. לבסוף תאר את מצבו הרפואי, והפיל תחנה להעתיר עליו בתפלה ולעורר רחמים רבים בעבורו. תשובת הרבי מהרה להגיע, אלא שגוראתה תמוהה: "מכתבו נתקבל, ומה טוב לבדק התפלין. אנכי על הציון". בשום אופן לא יכלו בני המשפחה להבין מדוע יש צורך לבדק שוב את התפלין, לאחר שנבדקו זה עתה. בטוחים היו שחלה פאן טעות או אי-הבנה. אך האב לא קבל את הטענה כי זו טעות, וסרב להניח את התפלין שלו. "אם הרבי מליובאוויטש כתב שצריך לבדק, יש דברים בגו", אמר. בינתיים החל להתפלל בתפלין של בנו. בעבר כמה ימים החליט הו' כי אין מנוס מלבדק שוב את התפלין. הוא מסר את התפלין לידי הרב קנר, סופר סת"ם מפרסם בבני-ברק, אך הסופר אמר כי יש תור ארוך של ממתנים. הבן נאלץ לשתף את הסופר בספור וגלה לו כי זו הוראה של הרבי מליובאוויטש...

ההמשך בעלון הבא!

פינת ההלכות "תפילת מוסף בראש חודש" (סימן תכג)

ו. המנהג פשוט כשחל ראש חודש ביום חל אומר "את מוסף", וכשחל ראש חודש בשבת אומר "את מוסף", כדי להבדיל בין קדשה לקדשה. ואין לשנות מהמנהג. ואם טעה בשבת ואמר מוסף במקום מוסף, אינו חוזר. [יביע אמר חלק ד' סי' מח אות ב'. ילקוט יוסף שבת ה' עמ' תיז].

ח. מי שהתפלל מוסף בעל פה בראש חודש, וכשסיים "ויברית אבות לבנים תזכור" התחיל יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, ובמקום שיאמר שתעלנו וכו' סים "שתחדש עלינו את החודש הזה וכו'" וחתם, וכשסיים תפלתו נזכר שלא אמר פסוקי מוסף, אינו צריך לחזור ולהתפלל מוסף, דספק ברכות להקל. [ילקוט יוסף שבת כר' ה' עמ' שט].

ט. מי שטעה בראש חודש וחתם במוסף מקדש ישראל ויום הזכרון, או מקדש ישראל והזמנים, לא יצא ידי חובו, וחיוב לחזור ולהתפלל מוסף. [יביע אמר חלק ד' סימן נא אות ט'].
י. בשבת וראש חודש אין אומרים במוסף תכנת שבת, אלא יש לומר נסח "אתה יצרת", כדי לפרסם שהוא ראש חודש. והזמנים מקדש השבת וישראל וראשי חודשים. ואם טעה וחתם מקדש השבת בלבד, יצא. אבל אם חתם בשל ר"ח בלבד, לא יצא. [ילקוט יוסף שבת א' עמ' שעד].

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאונו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורמזון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת.נ.צ.ב.ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.aseem@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרש" ועוד...